

Butlletí

del

Centre Excursionista de Catalunya

NOTES D'UNA EXCURSIÓ

PER L'URGELL, LA SAGARRA Y LA CONCA DE BARBARÀ

(Continuació)

Ciudadilla. Eren les set del matí que, en la mateixa tartana que havíem près a Tàrrega, sortíem de Verdú, tornant a la carretera

de Montblanc, que seguïrem tot travessant la plana oriental de l'Urgell pera endinsar-nos per la baixa Sagarra. Al baixar an el riu Corb, que nascut a les montanyes de Conesa, a l'Alta Sagarra, se perd també a baix a la plana, dins el terme d'Arbeca, deixàrem, a dreta y esquerra respectivament, les carreteres de Sant Martí de Maldà y Vallfogona; y, atravesant-lo, baixàrem del carruatge pera emprendre la forta pujada de Ciudadilla, no sens haver menjat abans una mossada a l'hostal del peu de la carretera. Eren les vuit quan arribavem an aquesta vila, de poc més de duescentes cases, agrupades al peu de l'antic castell senyorial. Aquest que's troba actualment en un estat llastimós, està situat en la part alta

Clixé de J. Soler

CIUTADILLA : CREU DE TERME

de la població, dominant la mateixa. La seva estructura y construc-

ció respon a un bon estil Renaixement. L'exterior es sobri, de murs

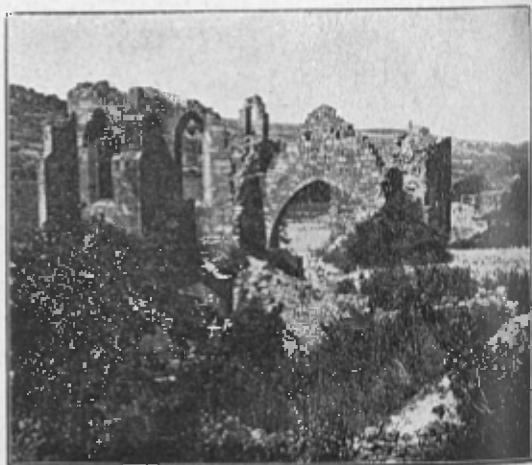
Clixé de G. Ruig

CASTELL DE CIUTADILLA

feixucs y alta torra quadrada. A l'interior hi ha un bonic pati, mig enderrocats, d'esveltes arcades que puguen desde el pla fins al primer pis, tot salvant el desnivell de l'ampla graonada; com també restes d'una bonica galeria gòtica. En un dels seus costats hi ha una habitació ab interessant volta romànica, convertida en femer, y

que bé pot ser l'antiga capella del castell dels nobles marquesos de Ciutadilla, que tant descuidada tenen l'antiga mansió dels seus avant-passats.

L'iglesia parroquial, baix l'advocació de Sant Miquel, no té pas res de particular. La població es d'aspecte miser y no gaire nèt, malgrat les seves fonts públiques. A la plaça y prop de la bassa de l'aigua hi ha una bonica creu de terme. Al bai-

Clixé de G. Ruig

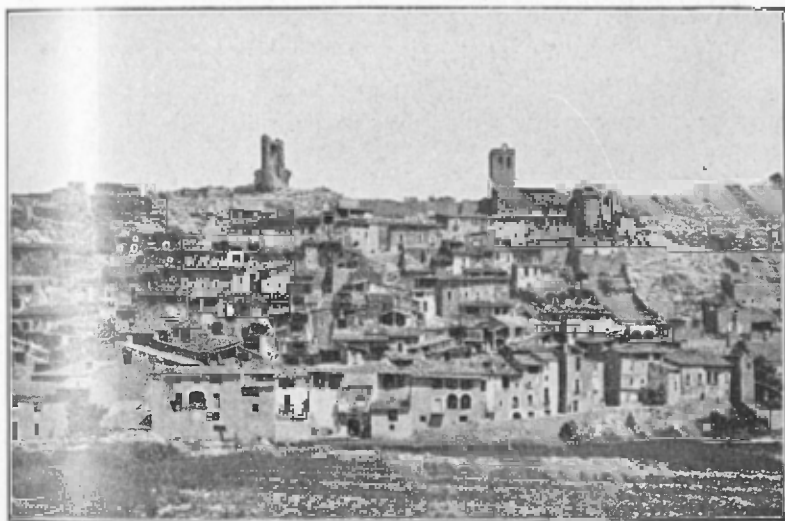
RUÏNES DE VALL-SANTA

xar ens paràrem un moment a esguardar les ruïnes de l'antic convent

del Roser, fundat en el segle XVI, de l'iglesia del qual, així com dels seus esquifits claustres y adjuntes habitacions, poca cosa queda.

Retornats al carruatge, emprenguerem la carretera de Vallfogona, que, tot vorejant el riu Corp, ha d'arribar, temps a venir, fins a Santa Coloma de Queralt.

Guimerà. Deixant a cosa de mig camí y a la nostra dreta les poètiques ruïnes de Vallsanta, antic convent de monges cisterianes, gaia-

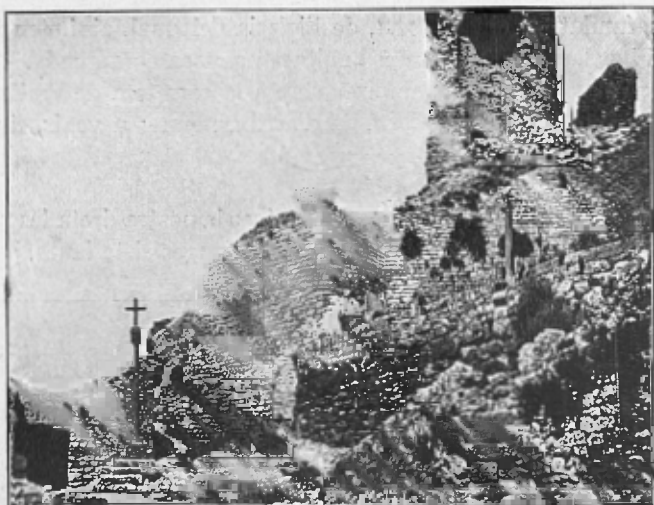

Clixé de J. Soler

VISTA GENERAL DE GUIMERÀ

ment situades entre la carretera y el riu, y del que sols se conserven murs y voltes mig enderrocades y uns airosos y gòtics finestrals, al punt de les dèu arribavem a la vila de Guimerà, que, vista desde 'l peu del riu, ofereix l'aspecte més típic que donar-se puga. Està tota ella, y agafant bastant llargaria, graonada en un turó, al cim del qual hi ha la seva iglesia parroquial y les ruïnes del seu antic castell. L'interior de la vila no pot tampoc ser més característic, ab sos tortuosos y estrets carrers y ses típiques reconades. Del castell poc ne queda en peu; sols la seva mig enderrocada torra de l'homenatge y restes de les seves muralles ens recorden la llur passada importancia. A l'iglesia es d'admirar una portada gòtica y un esvelt finestral. Hi ha també una creu termenal de no molta vàlua artística.

A les onze deixavem aquesta típica població, y, seguint per la

Clixé de G. Roig

RESTES DEL CASTELL DE GUIMERÀ

Clixé de J. Soler

IGLESIA DE GUIMERÀ

carretera, al cap de mitja hora arribavem a Vallfogona de Riucorp.

Vallfogona de Riucorp està situada a prop de 600 metres d'altitud, a la vessant septentrional de les muntanyes de Segura, que separen la Sagarra baixa de l'alta Sagarra, formant uns pocs carrers ab un centenar de cases aproximadament. La seva vall es alegre y envoltada d'alsinars y pinedes que l'hermosegen, corrent pel seu fons el petit nu Corp y estant limitada per les muntanyes de les Forques, Penjat y Vadecelis.

Dominant tot el poble's troba la seva parroquial iglesia, dedicada a Santa Maria y a Sant Llorenç, y que féu cèlebre 'l seu rector, el poeta Vicenç García, que va regentar-la desde 'l 1607 al 1623 y les despulles del

Clisé de J. Soler

UN CARRER DE GUIMERÁ

qual jauen a la bonica capella de Santa Bàrbara, de la mateixa. Es d'una sola y senzilla nau de pedra de fil, y fou construïda en el segle XIV. A la seva fatxada hi ha un petit cobert o vestíbul, sota 'l qual se veu la portalada principal, de caràcter bizantí. La citada capella de Santa Bàrbara, feta construir pel cèlebre rector de Vallfogona, es d'estil xurrigueresc, ab bonica portada y diferents relleus de relatiu bon gust. Prop la petita portalada nord de l'iglesia, y sota la pica de l'aigua beneïta, hi ha la sepultura del popular escolà del rector de Vallfogona.

De l'antic castell de Vallfogona poc ne queda : avui es sols un

gran y mig destroçat casal, sense re que cridi l'atenció ni per son conjunt ni per sos detalls. El mateix podem dir del seu vell Hospital y iglesia de Sant Miquel.

Prop de Vallfogona, y dins del seu terme, hi ha 'l gran establiment-balneari, ab les corresponents fonts minero-medicinals; essent

Clixé de G. Roig

VALLFOGONA DE RIUCORP

desde 'l 15 de Juny al 15 de Setembre la seva temporada oficial, en la qual se veu força concorregut per part de malalts y estiuejants.

Després de dinar a l'hostal de la població, en el que forem molt ben servits, tornàrem a pujar al nostre carruatge, desfent altra volta 'l camí cap a Ciutadilla, ont tornavem a ser prop de les tres de la tarda; y, prenent la carretera de Sant Martí de Maldà, seguïrem rieral avall, deixant a l'altra banda, encar que no a molta distancia, els pobles de Nalech y Rocafort, y arribant a dita vila als tres quarts d'haver sortit de Ciutadilla. La població de Sant Martí no conserva pas ni ofereix al excursionista cap cosa realment digna d'especial menció; una creu de terme, situada prop de la carretera, no es pas de les més notables que vegerem durant la nostra visita per aquelles encontrades. Aquí acaba actualment la carretera; per lo qual, baixant del carruatge

y seguint per mal camí, pujarem en mitja hora a la població de Maldà, ont trobarem la carretera que ve de Bellpuig, distant 12 kilòmetres.

Maldà es una població de sols 900 habitants aproximadament y no té altra cosa de particular que la seva iglesia parroquial, del segle XVIII, de grans dimensions, y el castell dels barons de Maldà, antiga mansió senyorial del segle

Clixé de G. Roig

SANT MARTÍ DE MALDÀ

XII, que, dominant la població, presenta encara les seves senzilles si

bé severes despulles. Del seu veí poble de Maldanell no'n queda sinó 'l record. Sortint de Maldà, després de ràpida visita, ja que 'l temps ens apremiava, y seguint la mateixa carretera que arriba fins a dalt de la serra del Tallat, passarem per Llorenç, arribant a la vila de Vallbona a prop de dos quarts de sis d'aquell dia tant aprofitat y

Clixé de G. Roig

MALDÀ

desitjosos de visitar un dels més bells monuments de la nostra terra.

Vallbona de les Monges es una població d'uns 550 habitants, situada a la baixa Sagarra, essent de típic aspecte y cèlebre pel seu monestir de monges bernardes, que fou l'origen, causa y fonament de la població. La vista exterior d'aquest monestir, fundat per la casa d'Anglesola a les darreries del segle XII es verament molt atractívola en son conjunt, per

Clisé de G. Roig

VALLBONA DE LES MONGES

ses belles proporcions, son elegant y esvelt cimbori y sos gòtics finestrals. La seva vista desde la plassa produeix igualment corprenedora impressió per son aspecte típic y artístic alhora, ocupant son conjunt dos de les parts o costats de la mateixa. A mà dreta 's veuen els murs de la seva gòtica iglesia, coronada per l'esmentat cimbori d'afiligranades ornamentacions y calats finestrals. Al llarg del mur, y en sa part superior, hi ha altres quatre finestrals. A la part baixa hi ha una portalada, també gòtica, avui tapiada, sota la qual, descansant sobre columnes, hi ha un sepulcre pertanyent ab tota probabilitat al segle XIII, així com els altres quatre que, ab parescuda disposició, hi ha adossats al llarg de dit mur. Al fons se destaca un dels braços del creuer ab sa bonica y interessant portalada romànica, constituïda per un jòc d'esveltes columnes y capitells sostenint varies arcades en degradació, sota les quals se veu l'esculptural timpà representant

la Verge y son diví Fill entremig de dos àngels; estant tot ell surmuntat per una altra arcada adovellada y una cornisa a doble vessant ab onze arcuacions que acaben de donar-li 'l caràcter d'aquella època y d'aquell estil.

D'aquesta mera visió 's dedueix ja la diversitat d'estils d'aqueixes

CINE de J. Soler

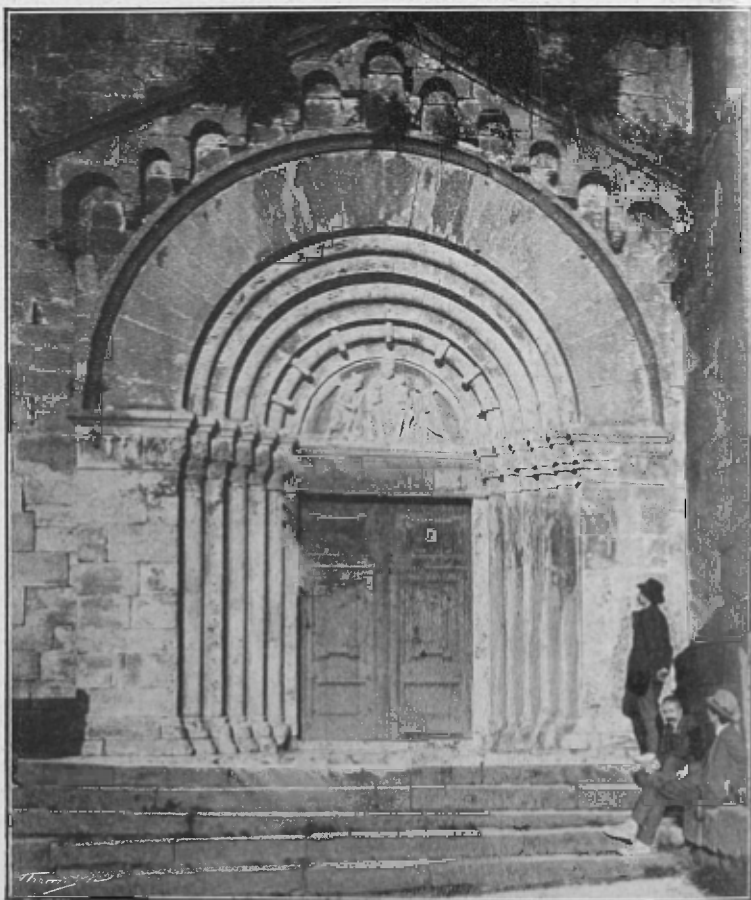
MONESTIR DE VALLBONA DE LES MONGES

construccions. L'interior de l'iglesia revela igualment la transició entre aquells dos grans y característics estils. Dins la mateixa hi ha que veure y admirar el regi chor, els artístics claustres ab ses diverses y variades galeries, y els seus rics sepulcres y lloses sepulcral, dels segles XIII y XIV en la llur quasi totalitat. Nosaltres no poguerem pas visitar l'interior del monestir per no portar el corresponent permís o autorització del senyor arquebisbe de Tarragona a fi de poder entrar dins la clausura que serveix de modesta y trista estada d'aquelles monges successores d'aquelles importants comunitats que formaren el reial monestir de Vallbona, pare de molts altres, ab plena jurisdicció sobre 'ls pobles de la baronía, y entre l'abasiologi del qual són

de veure 'ls noms més distingits de l'antiga y vera noblesa catalana.

Fòra de la vila, y al peu de la carretera per la qual haviem vingut, hi ha una preciosa creu de terme.

Era al caient de la tarda que deixavem aquella plassa, donant un

Chixé de J. Soler

PORTADA DEL MONESTIR DE VALLBONA

volt pels contorns de la població y de l'hort del convent, pel qual se veien passejar les blanques siluetes de les monges, destacant-se per sobre la verdor de les plantes que 'ls proporcionen goig y riquesa.

(Acabarà.)

E. VIDAL y RIBA

FOLK-LORE DE TOSSA

(Continuació)

DE Tossa, y en general de l'Empordà, vos diré que no 'n conec cap de cançó trista. De la coleccioneta de disset cançons que hi vaig recollir, les menys alegres són forasteres. Tant la de *l'Adriana* com la de *Jerineldos* són ben castellanes : ni l'assumpte de que tracten (sobre tot la de *Jerineldos*), ni la forma del vers, ni la tonada, han estat mai catalans.

La tonada de *l'Adriana* es així :

Moderato

Es - ta - va do-na A-dri - a - na en u - na sa - la muy
 gran - de ab u - na ma te'l mi-rall y ab l'al-tra se'n pen - ti - na - va.

Del romanç nomenat comunment *de la Diana* o *de les dues Diances*, ne té tres variants magnífiques l'Aguiló en *Cançons feudals*. En Duran, en Briz, en Milà y en Menéndez Pidal també l'han publicada. La meua variant es quasi tota castellana, y re afegiria a les publicades.

L'altre romanç, el de *Jerineldos* o *Carinel·lo*, com diuen a Tossa, a més de l'Aguiló, que 'n té una sola variant molt completa, l'han publicada en Milà, en Menéndez Pidal, l'Almeida Garret, y en Braga. La que publicà en Duran se pot dir que es la mateixa variant que vaig recollir : sols que ni en el *Romancer* den Duran ni en lloc he trobat el final que hi canten a Tossa, que, si bé 's coneix d'una hora lluny que hi es afegit d'una altra cançó o d'allà ont se vulga, no deixa de tenir interès.

En aquell final respon en Jerineldos al Rei, quan aquest promet casar-lo ab l'Infanta :

«Mi buen Rey, no puede ser,
 porque lo tengo jurado
 á la Virgen de la Estrella :
 la mujer que fué mi dama,
 no he de casarme con ella.»

Veus-aquí la tonada recollida a Tossa :

Adagio

Je - ri - nel - do. Je - ri - nel - do, Je - ri - nel - di - to pu -
li-do, quien te pu-die - ra te - ner tres ho-ras en mi cas - ti - llo.

D'una colecció de refrans valencians, me n'han ensenyat un que diu :

«Es més test que Jerineldos.»

El comentador d'aquest refrany deia en el seu llibre que, per més que havia buscat, li havia sigut impossible trobar qui era 'l tal Jerineldos, d'ont era fill, etc. Però a mi'm sembla que no es pas tant difícil el trobar l'origen d'aquesta dita, perquè no pot referir-se a ningú més que al famós patge del romanç tant popular per tota l'Iberia y més enllà; prescindint, naturalment, de si fou un personatge real o imaginari.

De música religiosa no vaig recollir-hi més que engrunes : una prosa de difunts aplicada a una cançó política, llarguíssima. La lletra, del temps de Napoleó Bonaparte, a qui va dedicada, va ser publicada en fulles impreses a l'estil dels goigs. En Milà'n té un fragment en el *Romancerillo*. Vos ne cantaré la primera estrofa.

Ha-vem de co-men-sar can-tant u - na pro - sa. Ma - la par-te hem d'enterrat
a so-ta-u-na llo - sa o be a baix d'un tor-rent o al sol d'u-na gru - ta
per que no em-pes-ti la gent la pu-dor de fu - tre.

De tonades de goigs no vaig poder-ne copiar cap de les moltes que s'hi canten.

Els goigs més cantats són els de la Mare-de-Déu del Socors,

Sant Vicenç, patrons de Tossa; els de Sant Sebastià, el seu advocat contra la pesta; els de Sant Grau, que 's venera en una ermita prop del poble; els de Sant Telm; Sant Pere, patrons dels pescadors; y, a més, els de Sant Antoni, de Sant Llucià y de la Mare-de-Déu del Roser.

La tonada de la cançó humorística *El Rector de Cornellà* (publicada ab altre sò per en Bertran y Bros) té 'l mateix començament que la nadala *del Rabadà* que canten a Sant Feliu de Codines, que diu :

«A Betlem me 'n vui anar...»

Aquests quatre compassos, comuns a la cançó humorística y a la de Nadal, pertanyen igualment a una *seqüència* nomenada *rectoral*, que se solia cantar en algunes iglesies del Vallès mentres oficiava 'l rector. Diu la cançó humorística recollida a Tossa :

Moderato

El Rec - tor de Cor - ne - llà quant ha so-pat no te

pa, a - ra va de bo se - nyor Rec - tor, quant ha so - pat no te

pa, a - ra va de bo, que de bo va.

¡Llàstima que no 's reculli tota aquesta música religiosa : seqüències, lletanies de difunts, etc. ! Cada poble té les seves, que de viva veu se transmeten els capellans y estan sempre a punt de perdre-s o malmetre-s. Es un estudi ben interessant aquest de seguir les tonades populars, de l'iglesia a la taverna y de la taverna a l'iglesia; en cants litúrgics, de Nadal, d'amor, de lladres y de tota mena.

En la colecció de cançons de que us estic parlant hi abunden les humorístiques : irreverents moltes d'elles; d'altres, en canvi, com *El berenar de les veïnes* (de la qual, en Milà ja 'n va publicar la lletra), y la d'*El Gat baire*¹ que semblen més aviat cançons de mainada.

1) A Tossa diuen *gat baire* al gat selvatge, anomenat *gat mesquer* en altres indrets de Catalunya.

Moderato

Les ve - hi - nes del vey - nat, so - vint so - vint se
cri-den que vo - len fé un be-re - nar, que'l seu ma-rit no hi si - ga. Que
foc a la xi-me-ne-ra do-nes, foc a la xi - me - ne - ra.

«Les veïnes del veïnat — sovint sovint se criden,
que volen fé un berenar — que 'ls seus marits no hi siguen.
Que foc a la ximenera, dònès, — foc a la ximenera.
Quan ne són a mig brenar — lo seu marit arriba.
— ¿Què es això, meua muller, — que flaire n'he sentida?
— Són les orelles del gat — que 'l foc les hi ha rostides.
— No n'es flaire de gat, no, — que es flaire de gallines.
Se 'n va dret al galliner : — no hi troba cap gallina.
Se 'n va dret al ponedor : — no hi troba cap ou del dia.
Ja se 'n va dret al celler : — gafa un garrot d'alzina.
— Pare, no 'm pegueu a mí : — pegueu na Caterina,
que ella s'ha menjat els ous, — els ous y les gallines.»

La tonada d'*El frare de les alforges* es una variant del ballet
L'Esquerrana. La lletra, que no he vist publicada, es bon xic lliure,
Vos faré conèixer la tonada.

Allegretto

El fra - re de les al - for-ges fe - ya la cap-ta del
pa, al ma - ti la'n - fa a la vi - la. O lay lay - na, lan - ga - ri -
day-na, y a la tar-da'l mas se'n - va. O lay lay - na, lan - ga - ri - da.

Altra humorística es la d'*El marit vell*, sobre 'l tema, tant comú, de ridiculitzar els casaments desiguals.

La tornada, sense sentit, tal com es ara, sembla la corrupció d'una estrofa en diferent llenguatge que 'l de la cançó. Heus-la aquí :

Allegretto

El pa-re m'ha ca - sa - da a un vell de cin-cuan-ta anys, yo en-
ca - ra no'n tinch quin - ze, yo en - ca - ra no'n tinch tants. Rum rum
rum, sa - la - bay la que tra - la la say de pa.

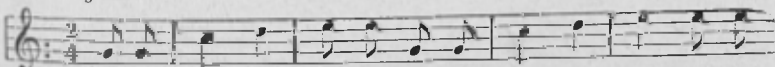
«El pare m'ha casada — a un vell de cinquanta anys.
Jo encara no 'n tinc quinze; — jo encara no 'n tinc tants.

Rum rum rum.

*Sal a baila
que tra la la,
sai de pa.*

El dia de les vetlles — me pensava alegrâ.
El vell me 'n va per casa — un garrot a la mà.
Me 'n venta garrotada : — del llit me 'n fa saltâ.
Me 'n vaig a câ la mare — y tot li vaig contâ.
— Filla, la meva filla : — ab el vell auras d'anâ.
Si una poma n'es cuita, — crua no 's pot tornâ :
el mateix fan les d'ones : — no 's poden descasâ.
Ara ve la Quaresma, — que 'l farem dejunâ,
y a copia de dejunis — el vell se morirà.»

Allegretto

Si n'e - ra un gat bay-re, de - ma - ties lle - vá, fa la

vo - la - de - ta y an el bosch se'n va, la - ri - rom fa la ga - ri -
 ta, la - ri - rom fa la - ga - ri - dà.

Si n'era un gat baire : dematí 's llevà,
 fa la voladeta — y an el bosc se'n va.

La-rirom fa — la guerdeta

la-rirom fa — la guerdà.

En una olivera — se va anà a posà :

l'olivera es seca, — y el coll se trencà.

Van a buscà 'l metge — pera visità-l.

Lo metge els hi deia — que cura no li ha,

y ell li responia — *(Aquí falta un vers.)*

un ansat de sopes — y un crostó de pa.»

La de *Mestre Joan*, se troba per tot Catalunya, y la té publicada ab altra tonada en Bertran y Bros. Vos ne diré una estrofa.

Allegretto

Dèu vos quart mes - tre Jo - an, gran bo - ti - ga n'heu pa -
 ra - da, de cin - tes y ta - fe - tans y al - tres co - ses de - li -
 ca - des Lom - fa - ra - lè lav lá, qui ha fet a - vuy fa - rá de - má.

JULITA FARNÉS Y PAGÈS

(Continuarà.)

EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFIES

L'Exposició fotogràfica organitzada per la Secció corresponent del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA ha tingut un vertader èxit. Tot seguit d'arribada l'hora del dia de l'inauguració (el 20 de Maig) se reuní en el saló de la casa Reig ont està instal·lada, lo més selecte de la societat barcelonina; y no sols els interessats en saber el resultat del Concurs, que havia de fer-se públic aquella tarda, sinó bon nombre de senyorettes que, escampades com flors dintre un jardí, embellien y animaven la festa, presentant un conjunt corprenent y encisador.

L'Exposició's compon primerament, y com a part més important, del concurs organitzat pel CENTRE, cridant poderosament l'atenció les fotografies premiades ab el I premi del grupo de Monuments, presentades ab el lema de *Laletania* per D. Joan Comabella y executades ab una perfecció admirable; havent reproduït ab tanta fidelitat els més amagats detalls arquitectònics dels nostres monuments, especialment de Poblet, que fins arriba en alguns casos a haver-li novetat en un tema tant conegut, per haver enlairat la màquina fotogràfica fins a llocs verament inaccessibles.

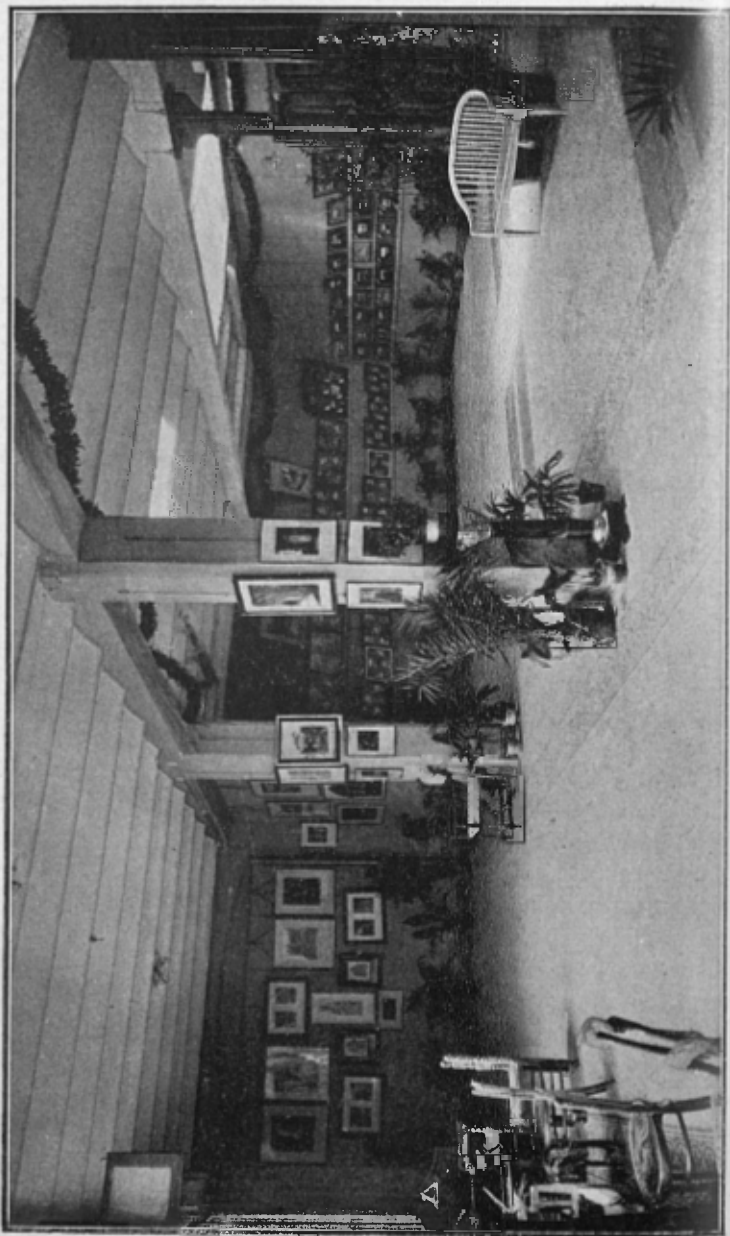
El tema de Paisatge també ha estat molt concorregut. Pera formar-se concepte de l'importància de les col·leccions, no li ha més que llegir el veredict del Jurat, ont estan classificades per ordre de mèrits; tenint la satisfacció de consignar que una de les mencions honorífiques ha estat adjudicada a unes senyorettes.

Una part de l'Exposició ha estat dedicada a fotografies que, per circumstancies especials y per propria voluntat dels expositors, estan fóra de concurs, havent-n'hi algunes de molts notables, ja degut a efectes de llum més artístics que documentals, ja a abdues coses reunides; essent precís fer constar el nom del Sr. Puget com un dels que tenen un lloc més important.

Finalment, el conegut professional Adolf Mas hi té una saleta dedicada a les fotografies artístiques, especialment ampliacions de monuments, refaules y objectes d'art, que acrediten una vegada més la seva competència, ja de tots reconeguda.

Veus-aquí, a continuació, el veredict del Jurat, que, com saben els nostres llegidors, estava constituït pels Srs. D. César A. Torras,

EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFIES

D. Josep Baltà y R. de Cela, D. Cristòfol Fragonals, D. Enric Moncerdà y Vidal, y D. Emili Llatas :

GRUPO A

DE LA COLECCIÓ «LALETANIA»

I. — MONUMENTS

DEL SR. D. JOAN COMABELLA

- 1.^r premi : De la casa *Goetz*, de Berlin. Concedit al lema *Laletania*, resultant-ne autor D. Joan Comabella.
- 2.ⁿ premi : De la casa *Cuyàs*, de Barcelona. Concedit al lema *Catalunya*, resultant-ne autor D. Josep Roset.
- 3.^r premi : De la casa *Agfa*, de Berlin (extraordinari per haver-se traslladat el I del grupo B, I que no s'adjudica). Concedit al lema *Recull*, resultant-ne autor D. Gabriel Roig.

CLAUSTRES DE PEDRALBES

Menció honorífica al lema *Art de ma terra*, resultant-ne autor don Juli Soler.

El Jurat fa remarcar que, encara que ab el lema *Patria* hi ha una fotografia de l'interior de la Seu barcelonina molt notable, no es lo suficient pera concedir-li recompensa, puix els premis se concedeixen a una colecció.

II. — PAISATGE

- 1.^r premi : De la casa *Cosmos*, de Barcelona. Concedit al lema *Garona*, resultant-ne autor D. Enric Ribera.
- 2.ⁿ premi : De la casa *R. Rovira*, de Barcelona. Concedit al lema *Natura*, resultant-ne autor D. Josep Roset.

3.º premi : De la casa *Demaria frères*, de París, y de l'*Art fotogràfic*, de Barcelona (extraordinari per haver-se traslladat el III del grupo A, que no s'adjudica). Concedit al lema *Els cims atrauen*, resultant-ne autor D. Frederic Juandó.

Menció honorífica al lema *Nuria* : autor D. Lluís Suñol.

DE LA COLECCIÓ «CATALUNYA»

DEL SR. D. JOSEP ROSET

CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE GIRONA

Menció honorífica al lema *Empordà* : autor D. S. Jordi y Vidal.

Menció honorífica al lema *Art-Natura* : de les Srtes. Josepa y Conxa Pinilla.

Cal remarcar les notables fotografies presentades ab el lema *Notes*, d'un gran resultat artístic; més com l'assumpte de dues d'elles, en especial, mancava de valor documental, fins al punt que podrien esser de fóra de Catalunya y regions fixades a les bases, han quedat fóra de concurs a judici del Jurat.

III. — AMPLIACIONS

No s'adjudica.

IV. — POSITIUS PER PROJECCIÓ

Premi únic, ofert per D. C. A. Torras (president del C. E. DE C.), consistent en guies del Pirineu, Bergadà y comarca d'Olot.

DE LA COLECCIÓ «GARONA»

DEL SR. D. ENRIC RIBERA

ESTRET DE COLLEGATS : NOGUERA PALLARESA

Repartit entre el lema *Neu*, de D. Guillem de Barnola, y el lema *Fem patria*, de D. Francisco X. Parés.

V. — ESTEREOSCÓPIQUES DE 45 X 107 MILÍMETRES

- 1.er premi : De la casa *Richard*, de París. Concedit al lema *Puigmal*, resultant-ne autor D. Antoni Ubach.
- 2.^{on} premi : De la casa *Riba, S. en C.*, de Barcelona. Concedit al lema *Cu-cut*, resultant-ne autor D. A. Serra y Feliu.
- 3.er premi : De la casa *Casellas y germà*, de Barcelona (extraordinari per haver-se traslladat el VII del grupo A, que no s'adjudica). Concedit al lema *Pompea*, resultant-ne autor D. Enric Mallat.

Menció honorífica al lema *Fe* : autor D. Rafel Julià.

Menció honorífica al lema *Lux* : autor D. Pere Monistrol.

VI. — ESTEREOSCÓPIQUES 6 × 13 CENTÍMETRES

- 1.ª premi : De la casa *Gaumont y C.ª*, de París. Concedit al lema *Pla y montanya*, resultant-ne autor D. Gabriel Roig.
 - 2.ª premi : Del C. E. DE C. Concedit al lema *Llum y color*, resultant-ne autor D. Bonaventura Solà.
 - 3.ª premi : De la casa *Müller germans*, de Barcelona. Concedit al lema *Ester* : autor D. Josep M.ª Balcells.
- Menció honorífica al lema *Veni, vidi, vici*, de D. Francisco X. Parés.

VII. — ESTEREOSCÓPIQUES, TAMANY MAJOR DE 6 × 13 CENTÍMETRES

No s'adjudica.

GRUPO B

Fotografies de la Setmana de Sports d'hivern de Ribes, any 1911.

I. — PROVES EN PAPER

- 1.ª premi : No s'adjudica.
- 2.ª premi : No s'adjudica.

II. — ESTEREOSCÓPIQUES

- 1.ª premi : De la Secció Sports de Montanya del C. E. DE C. Concedit al lema *Ski*, resultant-ne autor D. Lluís Botey.
- 2.ª premi : De la Comissió de festes de Ribes (extraordinari per haver-se traslladat el II del grupo B-I, que no s'adjudica). Concedit al lema *Skis*, resultant-ne autor D. Gaspar Sala.

Durant els dies que fa que permaneceix oberta aquesta Exposició, s'ha vist força concorreguda, havent rebut el CENTRE, y en especial la seva Secció de Fotografia, moltes felicitacions y enhorabones pel resultat de la mateixa, l'importancia numèrica y artística de la qual ha superat els càlculs optimistes dels seus organitzadors.

El dia 31, a les deu del vespre, va celebrar-se, en els propis salons de càn Reig, una sessió de projeccions fotogràfiques de les proves presentades a dit concurs. Ab aquest motiu va congregar-se novament en aquell local una concorrencia nombrosa y selecta, que va aplaudir

merescudament els Srs. Barnola, Botey, Parés, Sala, y demés autors dels clixés presentats.

L'Exposició continua encara oberta, estant-se organitzant alguna altra festa, de la qual parlarem en el número vinent.

PRIMER CONGRÉS EXCURSIONISTA CATALÀ

A mida que s'apropa la data de la celebració d'aquest Congrés, se va posant més de manifest la seva importancia y la trascendencia que 'l mateix pot arribar a tenir. L'entusiasme que regna entre 'ls excursionistes y dins totes les entitats de cultura de la nostra terra, són penyora del seu segur èxit. Les adhesions y demandes pera inscriure-s'hi augmenten cada dia : de Lleida, Reus, Tarragona, Sabadell y altres llocs, ens vénen cada jorn noves ben falagueres, y són ja varis els treballs y comunicacions rebuts ab destí a les sessions del Congrés, havent-se acordat, a petició de nombroses persones, prorrogar el plaç d'admissió fins al dia 20 del corrent.

La Comissió organitzadora no deixa de treballar pera ultimar tot lo referent a dit Congrés y als actes que ab tal motiu se celebraran. Veus-aquí, a continuació, la circular que acaba de publicar pera guia de tots els congressistes, contenint el programa dels actes a realitzar y una serie d'indicacions de pràctica utilitat a tenir en compte pels mateixos :

SESSIONS DEL CONGRÉS

Tindran lloc a la ciutat de Lleida durant el matí y la tarda del dia 24 de Juny, d'acord ab les Bases publicades ab data del 15 de Març prop-passat y de conformitat ab el següent horari :

A dos quarts de deu del matí. — Sessió Inaugural y reunió del Congrés en ple.

A les tres de la tarda. — Reunió de les seccions en que puga dividir-se el Congrés.

A les sis de la tarda. — Reunió del Congrés en ple y sessió de clausura.

Les reunions del matí y la de seccions se celebraran en el Palau de l'Excma. Diputació Provincial, y la sessió de clausura a la sala de sessions de l'Ajuntament o antiga Paeria.

Tots els socis d'entitats y agrupacions excursionistes que vulguin

inscriure-s com a congressistes hauran de fer-ho per mediació d'aquella a la qual pertanyin, per conducte de la qual rebran el corresponent títol y el carnet d'identitat pera l'obtenció de la rebaixa concedida per les companyies de ferro-carrils. Tot títol de congressista devengarà, al ser expedit, la quota d'*una pesseta* pera despeses d'expedició y secretaría. Les demandes d'inscripcions, hauran de fer-se abans del dia 20 del corrent. La presentació de dit títol es indispensable pera prendre part en les deliberacions del Congrés.

Important. — El plaç pera la presentació de memories y comunicacions queda prorrogat fins al 20 del mes que som.

FESTES

A més de la recepció dels congressistes a l'Ajuntament, acordada per aqueixa corporació, en honor y obsequi dels mateixos se celebraran els següents actes y festes :

Dia 24, al vespre. — Funció en honor dels congressistes en el Teatre dels Camps Eliseus.

Dia 25, de nou a dotze del matí. — Visita a la Catedral vella.

A les dotze. — Vermut d'honor en el Cafè Suïç, ofert als congressistes pel «Centre Excursionista de Lleida».

A les quatre. — Visita als monuments y museus de la població.

A les vuit del vespre. — Sopar d'honor en el Restaurant de l'Estació del ferro-carril. El preu del cobert serà de *dèu pessetes*, y els que vulguin inscriure-s'hi hauran d'avisar-ho a la Secretaría del «Centre Excursionista de Lleida» per tot el matí del dissabte dia 24.

EXCURSIONS

Se realitzaran el dia 26 si 'l nombre d'inscripcions ho permet; y, entre altres, hi ha organitzades les següents :

Excursió a Balaguer y Camarasa.

Excursió a Bellpuig.

Excursió a Monçó.

Excursió a Pinyana.

Excursió pel riu cap a Granja d'Escarp, Mequinença y Fayó.

Les inscripcions hauran de fer-se, per tot el matí del dia 25, a la Secretaría de l'esmentat «Centre Excursionista de Lleida», on se trobaran y facilitaran tots els detalls que 's demanin sobre dites excursions. El preu del passatge en barca, pera la darrera, desde Lleida a Fayó, serà de *sis pessetes*.

HOSPEDATGES

Fonda d'Espanya y Hotel Suïç, els preus dels quals variën entre 6'50 y 10 pessetes diaries; y els d'Agramunt, Tres Reis y altres, els preus dels quals variën entre *quatre y cinc pessetes* per día.

TRENS

Per la via del Nord surten cap a Lleida, desde Barcelona, els següents : el mixte de les 7.15, que hi arriba a les 13.43; el de les 14.16, que hi arriba a les 20.51; y el correu de les 18.40, que hi arriba a les 0.28.

Pera retornar per la mateixa via hi ha 'ls trens que, sortint de Lleida a la 1.50, a les 7.5 y a les 14.4, arriben a Barcelona a les 7.37, a les 12.28 y a les 20.30 respectivament.

Per la via de França, ab enllaç a Picamoixons, hi ha 'ls trens que, sortint de Barcelona a les 5.08 y a les 17.47, arriben a Lleida a les 11.24 y a les 0.22 del matí.

Pera la tornada pot sortir-se de Lleida a les 5.30 y a les 15, arribant a Barcelona a les 13.15 y a les 22.

De Tarragona cap a Lleida hi ha 'ls trens que, sortint de la primera ciutat a les 7.37 y a les 19.40, hi arriben a les 11.24 y a les 0.22; podent-se retornar ab els que, sortint de Lleida a les 5.30 y a les 15, arriben a Tarragona a les 10.34 y les 18.37 respectivament.

La Junta organitzadora del Congrés ha obtingut de les compayies de ferro-carrils importants rebaixes sobre 'l preu dels bitllets ordinaris. Pera aprofitarse de dites rebaixes es indispensable a tots els congressistes, la presentació del llur carnet d'identitat.

OFICINES

Pera més detalls, datos y informacions, dirigir-se a la Secretaría del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (Paradís, 10, pral.; Barcelona), o bé a la del «Centre Excursionista de Lleida».

* * *

En el vinent número donarem compte, ab l'extensió deguda, de la celebració d'aquest Primer Congrés Excursionista Català, en el que han de tractar-se assumptes de tanta importancia pera la nos-

tra terra com el de l'estudi de les bases pera la delimitació de les seves comarques, y altres molts que són de capital interès pera tots els excursionistes. Es per això que no es de duptar que 'l Congrés se veurà força concorregut, y que ab motiu del mateix podrem celebrar enguany, a Lleida, un altre aplec germanívol de tots els excursionistes catalans.

CRÒNICA DEL CENTRE

MAIG DE 1911

RESSENYES D'EXCURSIONS

CARDÓ Y LES RIBERES DE L'EBRE. — Els dies 5 y 19, el nostre soci delegat a Sabadell D. Francisco de Paulà Bedós, va donar dues interessants conferències descriptives de la pintoresca vall de Cardó y de les riberes del riu Ebre desde Mora a Tortosa, deturant-se a ressenyar les llurs belleses naturals, y els llurs cants populars y tradicions, en forma agradosa y escaient. Durant les sessions varen projectar-se nombrosos clixés fotogràfics d'aquelles poètiques encontrades.

EXCURSIONS PELS VOLTANTS DE ZERMATT. — El dia 12, el nostre consoci D. Hermenegild Arruga, ressenyà alguna de les seves excursions per la pintoresca y atraient Suïça, limitant-se en aquesta conferència a descriure varis itineraris a realitzar desde la població de Zermatt vers les altes montanyes que encerclen la seva riallera vall. Va presentar igualment una vistosa colecció de projeccions fotogràfiques d'aquella regió.

UNA VISITA A LES CIUTATS DE TOLEDO Y BURGOS. — En la sessió del dia 26, el nostre company y bon amic D. Francisco X. Parés y Bartra, va donar compte d'una seva detallada visita vers aquelles dues importants ciutats castelleses, descrivint els més bells monuments arquitectònics que recorden les llurs passades grandeses, presentant dels mateixos nombroses vistes fotogràfiques, que s'anaren projectant durant la sessió.

SECCIÓ DE FOLK-LORE

El dia 6, D. Rossend Serra y Pagès, president honorari d'aquesta Secció, va donar la seva segona conferència, desenrotllant el tema *L'infern y el purgatori segons el poble*. En ella va donar, el Sr. Serra, una idea detallada de les creencies y supersticions populars referents an aquest tema, narrant alguna rondalla y citant textos d'escriptors mig-ivals ab les mateixes relacionades. L'erudit treball del Sr. Serra fou amenitzat per la Srta. Adelaida Cots y Verdguer, que,

acompanyada al piano per la Srta. Pilar Rodon, va cantar un aplec de notables cançons populars molt curioses y interessants.

El dia 20, D. Miquel S. Gatuelles va donar una altra interessant conferencia sobre *La rondalla dels tres pretendents comparada ab una narració persa y ab la veuema dels antics egipcis*. En forma atractívola desenrotllà aquest tema. El Sr. Gatuelles, fent atinades consideracions sobre les dites narracions y explicant el veritable origen del popular *ball de les gitanes* tal com se balla pel Penadès, la qual dança fou presentada per l'«Esbart Català de Dançaires» ab tota cura y propietat.

El dia 22, el nostre bon amic Mn. Ramon Garriga y Boxader, vicari de Sardanyola, va donar-nos les primícies d'un nou llibre seu, proper a publicar-se, que, baix el títol *Estampes y calcomanies*, està constituït per un vistós aplec y curós recull de narracions populars propies pera infants; la lectura del qual va valer al seu autor corals felicitacions y aplaudiments.

CONVERSES D'ARQUEOLOGIA

El dia 3 d'aquest mes de Maig, D. Pelegrí Casades y Gramatxes va donar la conferencia número CLII d'Arqueologia, darrera de les corresponents a Grecia, explicant el següent programa : De l'orfebreria en el periode clàssic. — Precedents històrics. — Les joies gregues. — L'ur caràcter y tipo. — Mestres de la torèntica grega. — El tresor de Bosco-Reale.

NOVA

La Junta Directiva del nostre CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, ha emprès altra volta, ab tota decisió, l'obra de la construcció de refugis en els Pireneus, havent acordat ja, en principi, l'edificació d'un prop de la Renclusa, al peu de les Montanyes Maleïdes, a fi de facilitar les ascensions al cim del gegant pireneenc. An aquest fi han començat ja les degudes gestions, de les quals un altre dia parlarem ab el degut deteniment. Per arbitrar recursos ab els quals atendre les despeses d'aquesta utilíssima empresa, la Junta Directiva del CENTRE, d'acord ab valuosos elements del mateix y principalment d'un nombrós grupo de distingides senyoretas, ha organitzat una serie d'actes y festes que han començat ab unes sessions de cinematògraf al «Cine Ideal», que s'han vist molt concorregudes y que han deixat un bon benefici per aplicar an aquella empresa. Es de creure que, ab la decidida cooperació de tots, ab els elements de que podem disposar y ab les simpaties que el CENTRE té en aquesta capital, prompte podrà ser un fet la continuació de l'obra començada ab la construcció del xalet-refugi d'Ull de Ter, al Pireneu, y del refugi de la Castanya, al Montseny.

AVIS OFICIAL

La Junta Directiva del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA ha convocat per a 'l dia 21 del mes de Juny que comencem la reunió de la Junta General ordinària que anyalment ha de celebrar-se d'acord ab els nostres Estatuts socials.

SECCIÓ METEOROLÒGICA

ESTACIÓ METEOROLÒGICA DE VIELLA (VALL D'ARAN)

RESUM DE LES OBSERVACIONS DEL MES DE MAIG

TEMPERATURES (A L'OMBRA)				PRESSIONS BAROMÈTRIQÜES A 0° Y AL NIVELL DE LA MAR			
MITGES MENSUALS		MÀXIMA	MÍNIMA	MITGES MENSUALS			
8 MATÍ	8 TARDA	EN 24 HORES	EN 24 HORES	8 MATÍ	8 TARDA		
9°.86	9°.67	26°.6 (dia 26)	-1°. (dia 2)	764'40 mm.	764'87 mm.		
ESTAT DEL CEL. {				DIES DE PLUJA . . . 20			
Dies serens . . . 6 8 m.				» de neu . . . 0			
» nuvolosos. 10 »				» de glaçada . 1			
» coberts. . 15 »				» de boira . . . 7			
HUMITAT RELATIVA		NÚVOLS		NUVOLOSITAT			
MITGES MENSUALS		CLASSE DOMINANT		MITGES MENSUALS			
8 MATÍ	8 TARDA	8 MATÍ	8 TARDA	8 MATÍ	8 TARDA		
78'22	81'29	CUMULUS	CUMULUS	7'29	8'25		
				VENT			
				DIRECCIÓ DOMINANT		VELOCITAT: EN 24 HORES	
				8 MATÍ	8 TARDA	MITJA MENSUAL	
				CALMES	NNE.	2'87 kms.	
TOTAL DE PLUJA MENSUAL: 114'0 mm.							

J. S. S.

El CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA y la Direcció del BUTLLETÍ deixen íntegra als respectius autors la responsabilitat dels treballs firmats.